

Enligt sändlista

Bildande av Hornafjärdens naturreservat i Gnesta och Nyköpings kommuner

BESLUT

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) beslutar Länsstyrelsen att förklara det område som avgränsats på bifogad karta (bilaga 1) som naturreservat, med föreskrifter och skötselplan enligt nedan. Reservatets gränser märks ut i fält.

I enlighet med 3 § förordning (1998:1 252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan (bilaga 2) med mål, riktlinjer och åtgärder för reservatets skötsel och förvaltning.

Reservatets namn ska vara *Hornafjärdens naturreservat*.

Uppgifter om naturreservatet

Reservatets namn	Hornafjärdens naturreservat
Naturvårdsregister ID	2041330
Natura 2000-område	Del av Båvenöarna (SE0220145)
Kommuner	Nyköping och Gnesta
Församling/socken	Ludgo, Björnlunda, Ripsa
Lägesbeskrivning	Området är beläget 15 km väster om Gnesta och 7 km söder om Stjärnhov.
Naturgeografisk region	Svealands sprickdalslandskap
Kulturgeografisk region	Mellanbygden
Fastighetskartan	09885 (09H8e), 09895 (09H9e)
Areal	254,8 ha, varav 40,1 ha land 38,6 ha produktiv skogsmark
Fastigheter (markägare)	Sofielund 2:10 (Staten) Älghammar 1:2 (Privat)

Nyttjanderätter/servitut

Fiskesamfällighet (Kleva fs:1)

Syfte med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara barrskogen på öarna för att tjäna som biotoper för växter, svampar och djur som kräver gammal skog för sin överlevnad. Syftet är också att utveckla lövskogens naturvärden knutna till gamla träd, död ved och lövskogsekologi. I området ska ett rikt fågelliv typiskt för Båvenmiljön bevaras. I syftet ingår också att bevara ett för friluftslivet värdefullt naturområde.

Syftet ska nås genom att barrskogen får åldras genom intern dynamik och utvecklas till naturskog. Gran gallras på lövskogsklädda öar i syfte att utveckla lövskogens naturvärden. En mindre del av tallskogen naturvårdsbränns. Områdets tillgänglighet för besökare ökas genom enkla anordningar.

Reservatsföreskrifter

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för de åtgärder som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna enligt B nedan.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren av naturreservatet eller av förvaltaren utsedd uppdragstagare att i uppföljningssyfte utföra inventeringsverksamhet, nödvändig insamling av bestämningsmaterial, eller annan dokumentation av växt- och djurliv inom naturreservatet.

A Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver vad som i övrigt gäller enligt föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. uppföra byggnad eller anläggning.
2. anlägga väg.
3. anlägga luft- eller markledning, stängsel eller hägnad.
4. anordna upplag.
5. borra, gräva, schakta, utfylla, tippa, dika eller dämna.
6. avverka träd eller buskar.
7. ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle.
8. framföra motordrivet fordon annat än i samband med uttransport av fällt vilt med s.k. älgdragare eller motsvarande.
9. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel.
10. kalka eller gödsla mark eller vatten.

B Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om vad ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheten förpliktas att tåla

Markägare och innehavare av särskild rätt förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet:

1. Utmärkning av naturreservatets gränser enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

Datum

Dnr

2014-03-24

511-5597-2013

2. Anläggande och underhåll av eldplats, stig och torrdass samt uppsättning av informationstavlor m.m.
3. Skötsel i form av naturvårdsbränning, röjning och ringbarkning av gran, frihuggning av tallar samt åtgärder för att bevara och utveckla de ornitologiska värdena i området.
4. Genomförande av undersökningar i uppföljningssyfte av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

C Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet

Utöver vad som i övrigt gäller enligt föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående och omkullfallna träd och buskar.
2. skada, plocka eller samla in växter, svampar eller lavar. Bär-, matsvamp- och blomplockning för eget behov är dock tillåtet.
3. sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt eller göra inskrift.
4. fånga och insamla ryggradslösa djur på sådant sätt att deras biotoper eller reproduktionsmiljöer skadas eller förstörs.
5. förankra båt vid samma strand mer än två dygn i följd.

Det är förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

6. anordna lägerverksamhet.
7. anordna tävlingar.

Skötsel och förvaltning

Länsstyrelsen i Södermanlands län är förvaltare för naturreservatet.

Upplysningar

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter för naturreservatet.

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft utom föreskrifter meddelade med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken, avd C, vilka gäller omedelbart, även om de överklagas.

Beslutet kungörs i ortstidning och Södermanlands läns författningssamling.

Hela reservatet utom Hånö ingår i ett Natura 2000-område och där gäller tillståndsplikt för åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturmiljön enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken. Reservatet (utom Hånö) är dessutom skyddat som ett SPA-område (Special protection area; speciellt skyddsområde för fåglar) enligt fågeldirektivet. Fågelskyddsområden finns på Loviseskär, Persbyx, Häradsolmen och nordöstra delen av Hånö, vilka under perioden 1 april-31 juli är försedda med beträdnadsförbud. Förbudet gäller även vattenområdet 100 m runt om varje ö.

Datum

Dnr

2014-03-24

511-5597-2013

Enligt artskyddsförordningen (1998:179) och Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 1999:7) gäller bestämmelser om fridlysning av djur och växter.

Enligt överenskommelse om intrångsersättning 2002-03-27, dnr. 511-6284-2001, gäller att ifall insektsskador uppkommer på omkringliggande skog som följd av att, i enlighet med föreskrifterna för naturreservatet, tillräckliga åtgärder för att förebygga eller bekämpa insektsspridning inom reservatet inte vidtagits, ska skadan ersättas av staten. Vid exceptionella insektsskador på omkringliggande skog förbinder sig staten att överväga att vidta bekämpningsåtgärder även inom naturreservatet.

Enligt ovan nämnda överenskommelse gäller även att reservatsförvaltaren svarar för renhållningen inom reservatet.

SKÄLEN FÖR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Beskrivning av området

Området utgör en del av Båven och dess geologi med förkastningsbranter, åsbildningar och sprickdalsmorfologi. En i landskapet påfallande förkastning är berget på sydsidan av Hånö. En av sjöns två huvudåsar, Badelundaåsen, sträcker sig från söder till norr genom Majholmen, Grisselön och Hånö. Två sprickdalar – Tyviken och Penningbyviken, mynnar i Hornafjärdens och i denna mötespunkt ligger den skärgård som utgör kärnan i reservatet. Båven har en hög vattenkvalitet och sjön utgör ett eget Natura 2000-område. Öarna har ett ursprung som betesöar, men övergavs under 1900-talet och har i varierande utsträckning övergått i naturskogar. Hånö och Djupviksholmen är exempel på öar med dominerande barrskog medan exempelvis Torsön, Majholmen och Askedalsholmen har ett mycket stort inslag av lövträd. Öarna har höga botaniska värden kopplade till den gamla lövskogen, lundkaraktären och till rikedomerna på död ved och gamla träd. Lundväxter som tandrot, vårärt och lungört visar på en intressant örtrik skogstyp medan flera vedsvampar som gränsticka, ullticka och tallticka visar på naturskogsvärden med gamla träd och lågor av barrträd. Djurlivet är föga undersökt men fågellivet är rikt med storlom, fiskgjuse och flera hackspettsarter på och omkring öarna.

Området ingår i värdetrakten Centrala Södermanlands sjölandskap och skyddet av området är i linje med länets skogsstrategi. Bevarandemålet för värdetrakten är att skydda och utveckla värdekärnor samt att sköta lövskogsmiljöer utifrån artinnehåll och historik. Den historiska fasen med ett levande hagmarkslandskap är omöjlig att återskapa till rimliga kostnader. Dessutom är naturvärdena idag främst kopplade till skogarnas successionsstadier, till äldre träd, död ved och slutna lundvegetation. Målet med reservatsskötseln är därför att skogen i princip ska få utvecklas fritt men att graninväxningen skall hindras på de lövskogsklädda öarna i syfte att bevara den intressanta floran och att ge förutsättningar för naturskogar av lövträd.

Hornafjärdens naturreservat ligger i ett riksintresseområde för naturvård och friluftsliv.

I länets naturvårdsprogram är området satt till högsta klass med hänsyn till geologi, landskapsbild, flora, fauna, hydrologi och friluftsliv. Båvens karaktär av vildmarkssjö

Datum

Dnr

2014-03-24

511-5597-2013

förstärks genom att fågellivet bevaras av bland annat landstigningsförbud på öar med känsliga häckningsplatser, ett kanaliserat friluftsliv och vilda, i princip orörda skogar med en artrik flora och fauna.

Hela reservatet utom Hånö är ett Natura 2000-område enligt EU:s art- och habitat-direktiv. Detta innebär att det innehåller livsmiljöer som är värdefulla ur ett europeiskt perspektiv.

Naturreseptatet utgör ett led i arbetet med att uppnå de av riksdagen antagna miljökvalitetsmålen "Levande sjöar och vattendrag", "Levande skogar" och "Ett rikt växt- och djurliv".

Ärendets handläggning

Öarna i centrala och östra Båven har länge varit kända för sina höga naturvärden kopplade till äldre skog och ett rikt fågelliv. I översynen av Båvenplanen 1994, bilaga B "Särskilt värdefulla områden" markerades dessa ögrupper som nr 50 (Båvenöarna) respektive nr 74 (Öarna utanför Sofielund, Ludgo). Båvenöarnas naturreseptat bildades redan 1989.

Öarna närmast Sofielund köptes in av staten år 1975. Senare förvärvades Djupviksholmen och Askedalsholmen, som tidigare ägdes av Holmen Skog AB. År 2001 inleddes förhandlingar mellan Länsstyrelsen och markägaren att även Hånö, på grund av sina höga skogliga naturvärden, skulle ingå i ett blivande naturreseptat. Efter värdering och förhandling erhöill markägaren intrångsersättning för skogen på Hånö under 2002.

Ett förslag till beslut om naturreseptat sändes den 19 november 2013 på remiss till sakägare och andra berörda. Följande synpunkter inkom:

- Gnesta kommun, Skogsstyrelsen och Föreningen Sörmlandsentomologerna har inget att erinra mot att Hornafjärdens naturreseptat bildas.
- Havs- och vattenmyndigheten ser positivt på att Länsstyrelsen skyddar området och dess vattenområde, men anser att de limniska värdena bör lyftas fram på ett tydligare sätt. Myndigheten anser att Båvens limniska värden är så höga att de bör inkluderas i naturreseptatets syfte och även skälen för beslut. Föreskrifterna bör i så fall också ses över samt att skötselplanen kan behöva kompletteras vad gäller skötselområde sjö. Det bör alltså klarläggas i beslut och skötselplan i vilken utsträckning de för Båven utpekade limniska värdena finns inom Hornafjärdens naturreseptat, om föreslaget till föreskrifter omfattar dessa värden och om det finns behov av skötsel och/eller uppföljning av vattenvärden i skötselplanen.

Naturreseptatet bildas främst för sina höga skogliga värden och det är därför fokus ligger på detta i beslut och skötselplan. Länsstyrelsen anser inte att det går att vänta med att bilda naturreseptat tills man vet mer om vattenområdet, men inser att det är viktigt att öka kunskapen för att även kunna bevara vattenmiljöerna på ett bra sätt. Därför har en inventering av vattenväxter lagts till i skötselplanen. Åtgärder för att öka vattenkvalitén i Båven behöver göras samlat för hela sjön och kommer därför inte att ingå i skötselplanen för detta reservat.

Datum

Dnr

2014-03-24

511-5597-2013

- Naturskyddsföreningen Sörmland, Föreningen Södermanlands Ornitologer och Leif Carlsson har lämnat in separata remissvar, men har samverkat och lämnar alla följande synpunkter. De ser positivt på att succession och störningsregimer som naturlig dynamik påverkar hur områdena ska skötas. Vad gäller fiskgjusen, så föreslås att den kanaliseras till störningsfria platser inom reservatet, framför allt med hjälp av byggandet av konstgjorda bon. De anser även att storlommens häckningsframgång bör följas upp i området, samt att aktiviteter som exempelvis vindsurfing och vattenskidor bör förbjudas innan mitten av juni, då detta har stor negativ inverkan på storlommen. Restriktioner för vattenskoteråkning bör gälla i reservatet såväl som i hela Båven. Långfärdsskridskoåkning under senvintern bör begränsas i området för havsörnens skull. Åtgärder i skötselområde 1a föreslås för att ge tallar möjlighet att utvecklas och bli gamla och vidkroniga. Det föreslås också naturvårdsbränning eller motsvarande skötsel i skötselområde 3. I händelse av oavsiktlig brand bör beredskap finnas att utnyttja tillfället i naturvårdande syfte. Vidare lämnas en del förslag och synpunkter angående tillsynsmännens roll och områdets förvaltning.

Länsstyrelsen kommer inte i detta läge att förbjuda de uppräknade aktiviteterna som ger störningar för fågellivet. År 2011 gjordes en översyn och ändringar av fågelskyddsområdena i Båven för att anpassa skyddet till det aktuella behovet. Syftet med dessa områden är att skydda bland annat fiskgjuse och storlom från störningar av det rörliga friluftslivet under häckningstid. Länsstyrelsen ser ett behov av att ta ett samlat tag för hela Båven när det gäller störningar i förhållande till naturvärdena. Ett eventuellt förbud av olika aktiviteter måste dock föregås av en närmare utredning för att avgöra vad som behövs för att bevara ett rikt fågelliv. Möjligheten att vid behov sätta upp konstgjorda bon i reservatet är tillagd i skötselplanen. En eventuell uppföljning av lom, samt övrig uppföljning kommer att beaktas i kommande uppföljningsplan. Naturvårdsbränning kommer inte att föreslås i skötselområde 3, däremot är det tillagt i skötselområde 1 och 3 att frihuggning av äldre och yngre träd kan utföras, för att öka mängden lämpliga boträd. Vad gäller spontana bränder så finns ett behov för Länsstyrelsen att se över hur Räddningstjänsten ska prioritera vid larm i de olika naturreservaten. Övriga synpunkter och förslag är överlämnade till Länsstyrelsens skötselpersonal.

- Båvens tillsynsmän föreslår att skötselåtgärder utförs för att lämpliga boträd ska finnas för fiskgjusehäckning och återväxt, samt att konstgjorda bon tillverkas i ett par lämpliga träd. De anser också att vattenskotter, vattenskidor etc. bör förbjudas. Vidare lämnar de en del praktiska förslag och synpunkter för områdets skötsel.

Se föregående punkt för Länsstyrelsens kommentarer till synpunkterna.

Datum

Dnr

2014-03-24

511-5597-2013

Länsstyrelsens bedömning och intresseprövning

Länsstyrelsen bedömer att skogsbruk, andra arbetsföretag eller anläggningar inte går att förena med bevarande av områdets höga naturvärden. Detta är därför enligt Länsstyrelsens uppfattning ett område som i enlighet med 1 kap. 1 § miljöbalken bör skyddas i form av naturreservat enligt 7 kap. 4 § miljöbalken.

Länsstyrelsen bedömer att ett naturreservat i det aktuella området är väl förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken. Kapitel 3 gäller riksintressen beslutade av Naturvårdsverket, kapitel 4 gäller Natura 2000-objekt och andra objekt beslutade av regeringen.

Länsstyrelsen bedömer att bildandet av naturreservatet är förenligt med kommunens översiktsplan.

Länsstyrelsen har i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken prövat och funnit att föreskrifterna inte går längre i inskränkning av enskilds rätt att använda mark och vatten, än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Innan beslut fattas om föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken ska Länsstyrelsen enligt 5 § i förordningen om områdesskydd (2007:1244) utreda föreskrifternas kostnadsmässiga och andra konsekvenser och dokumentera utredningen i en konsekvensutredning. Länsstyrelsen bedömer att det saknas skäl för att genomföra en konsekvensutredning då påverkan på allmänhetens friluftsliv är mycket begränsad.

Hur man överklagar

Den som vill klaga över detta beslut ska skriva till regeringen, men skicka eller lämna skrivelsen till Länsstyrelsen, postadress: Länsstyrelsen i Södermanlands län, 611 86 NYKÖPING.

Skrivelsen ska ha inkommit inom tre veckor från den dag klaganden fick del av beslutet, annars kan överklagandet inte prövas. Sakägare anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse om beslutet var införd i ortstidning. I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och den ändring som begärs. Skriv namn, adress, telefonnummer och ärendets nummer.

Om ytterligare upplysningar önskas, kontakta Länsstyrelsen. Länsstyrelsen kommer att sända det överklagade beslutet vidare till Miljödepartementet för prövning, såvida Länsstyrelsen inte själv ändrar beslutet.

Datum

Dnr

2014-03-24

511-5597-2013

Beslutande i detta ärende har varit landshövding Liselott Hagberg. I den slutliga handläggningen har enhetschef Göran Olsson och funktionschef Trine Haugset, samt naturvårdshandläggarna Bo Westman och Kristina Jiselmark deltagit, den sistnämnda som föredragande.

Liselott Hagberg
Landshövding

Kristina Jiselmark
Naturvårdshandläggare

Bilagor

1. Beslutscharta
2. Skötselplan med bilaga
3. Fastighetsförteckning

Sändlista

Louis D'Otrante, Linnégatan 104, Lgh 1102, 115 23 STOCKHOLM
Lars Florén, Kleva, Lilla Lergärdet 2, 646 94 BJÖRNLUNDA
Liselott Tham c/o Jkab AB, Box 7370, 103 91 STOCKHOLM
Björn Fornander, Västra Trädgårdsgatan 27, Lgh 1201, 611 32 NYKÖPING
Ulf David Fornander, Kleva Björktorp, 646 94 BJÖRNLUNDA
Conny Lagerbäck, Kleva Gransjö, 646 94 BJÖRNLUNDA
Åsa Boström, Statarvägen 16, 756 45 UPPSALA
Nina och Pär Anders Olofsson, Furuvägen 19, 172 77 SUNDBYBERG
Elisabet och Carl Tiselius, Rörstrandsgatan 18, Lgh 1403, 113 40 STOCKHOLM
Ingrid Lidman, De Geersgatan 10, Lgh 1701, 115 29 STOCKHOLM
Birgitta Lexell, Lilltorp Lillhaga, 646 94 BJÖRNLUNDA
Mattias Lexell, Lilltorp, 646 94 BJÖRNLUNDA
Bo och Ingrid Hultman, Kleva Kvarns Gård 1, 646 94 BJÖRNLUNDA
Malin Schreiber och Martin Burkett, Kleva Peterslund 3, 646 94 BJÖRNLUNDA
Göran Bergström, Brevduvegatan 3, Lgh 1102, 169 72 SOLNA
Anders Seton, Swedenborgsgatan 26, Lgh 1401, 118 27 STOCKHOLM
Erik Ekman, Bagaregatan 20, 611 31 NYKÖPING
Naturvårdsverket, 106 48 STOCKHOLM
Leif GW Persson, Älghammar Professorsbostaden, 646 96 STJÄRNHOV
Johan Lagercrantz, Karlaplan 4, 114 60 STOCKHOLM
Rikard Florén, Lilla Lergärdet, 640 51 STJÄRNHOV
Lars Pettersson, Fasanvägen 14, 640 51 STJÄRNHOV
Bengt Jartberg, Svärta Sand 1, 611 93 NYKÖPING
Jimmy Pettersson, Sofielund, Branthäll, 646 94 BJÖRNLUNDA

Datum

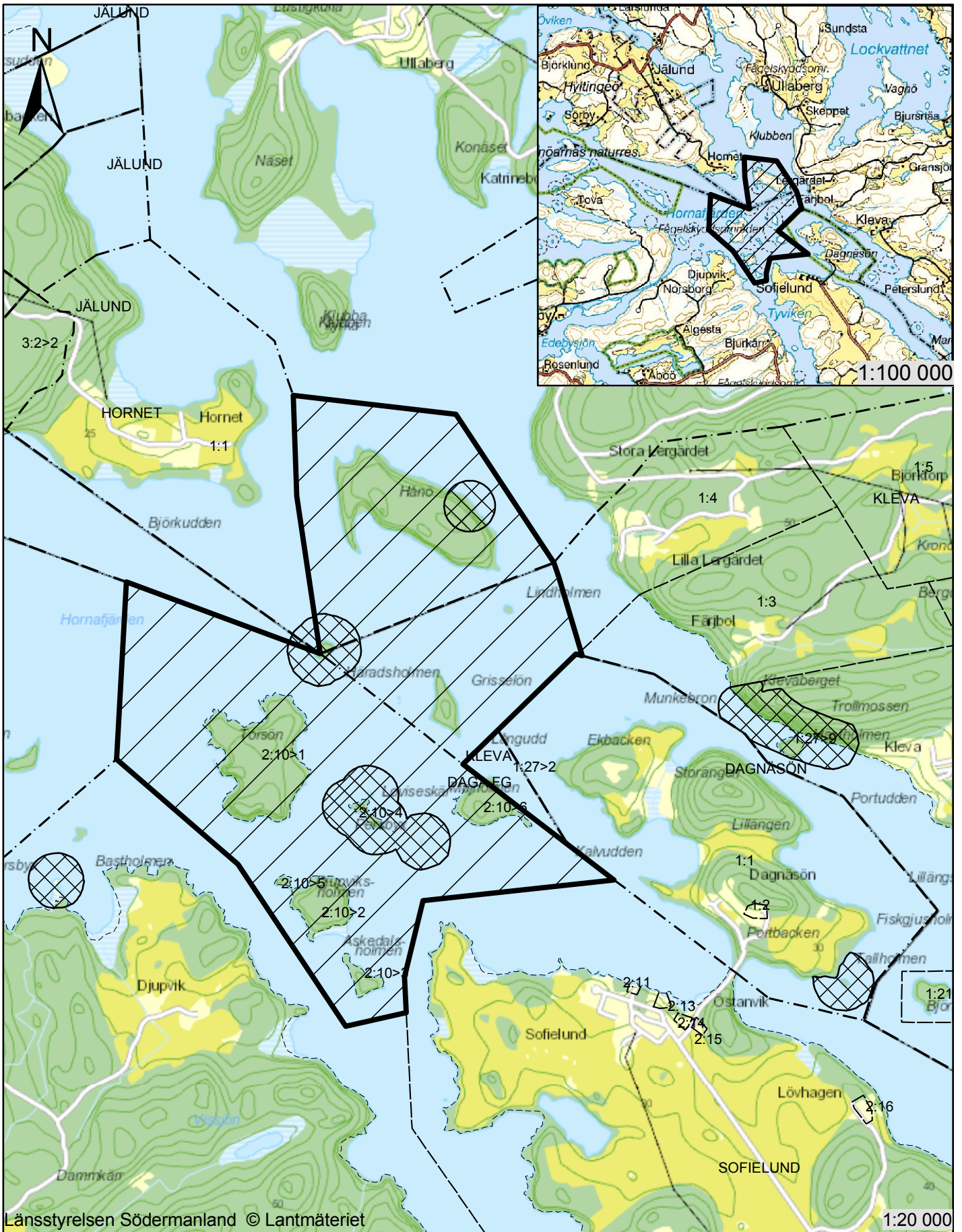
Dnr

2014-03-24

511-5597-2013

Skogssällskapet, Tingshusplatsen 2, 611 32 NYKÖPING
Nyköping kommun, 611 83 NYKÖPING
Gnesta kommun, Västra Storgatan 15, 646 80 GNESTA
Skogsstyrelsen, Gasverksvägen 15, 611 35 NYKÖPING
Havs- och vattenmyndigheten, Box 11 930, 404 39 GÖTEBORG
Riksantikvarieämbetet, Box 5405, 114 84 STOCKHOLM

Stjärnhovs båtklubb, att. Per Svedin, Höjdvägen 1, 646 51 STJÄRNHOV
Sparreholms båtklubb, att. Britt-Marie Roof-Pettersson, Villagatan 8, 649 30 SPARREHOLM
LRF Södermanland, Nygatan 93, 602 34 NORRKÖPING
Föreningen Sörmländska Jordägare, Väsby gård, 643 98 JULITA
Naturskyddsföreningens länsförbund i Sörmland, att. Karl-Axel Reimer, Strömgatan 2,
619 34 TROSA
Daga-Gnesta Naturskyddsförening, att. Hans Rydberg, Ek Västergården, 646 91 GNESTA
Föreningen Södermanlands Ornitologer, att. Lennart Eriksson, Måstavägen 13D,
633 48 ESKILSTUNA
Botaniska Sällskapet i Stockholm, att. Hans Rydberg, Ek Västergården, 646 91 GNESTA
Södermanlands Orienteringsförbund, orientering@sormland.rf.se
Föreningen Sömlandsentomologerna, info@sormlandsentomologerna.se
Friluftsförbundet, att. Ylva Sköldberg, ylva.friluft@telia.com
Björkviks hembygdsförening, Trullsten, 640 20 BJÖRKVIK
Uno Andersson, Kyrkdalsvägen 13, 640 34 SPARREHOLM
Lars Pettersson, Fasanvägen 14, 640 51 STJÄRNHOV
Leif Carlsson, Ekgatan 34 G, 632 23 ESKILSTUNA
Henrik Fornander, Dagnäsön 1, 646 94 BJÖRNLUNDA

Länsstyrelsen Södermanland © Lantmäteriet

Hornafjärdens naturreservat

Fågelskyddsområden

0 250 500 1 000 Meter

Skötselplan för Hornafjärdens naturreservat

Foto: Per Folkesson

Postadress
611 86 NYKÖPING

Besöksadress
Stora torget 13

Telefon
010-223 40 00 växel

Telefax
0155-26 71 25

E-post
sodermanland@lansstyrelsen.se

Organisationsnr
202100-2262

PlusGiro
35174-2

Bankgiro
5051-8653

Faktureringsadress
FE 98
833 83 STRÖMSUND

Internet
www.lansstyrelsen.se/sodermanland

Datum

Dnr

2014-03-24

511-5597-2013

BESKRIVNING AV NATURRESERVATET

Översikt

Naturreseptatet är 255 hektar stort och utgörs av sex öar och några mindre skär belägna i Hornafjärden i sjön Båven. Öarna är bevuxna med gammal skog, mestadels barrskog på Hånö och lövblandade skogar på de mindre öarna, där rester av det äldre kulturlandskapet kan spåras i form av betesgynnade arter och gläntor med ung pionjärskog.

Uppgifter om naturtyper, arter och bevarandevärden

Uppskattade arealer av naturtyper*:

- Skogsmark	ca 40,1 ha, varav 38,6 ha produktiv
tallskog	ca 3,3 ha
granskog	ca 13,2 ha
barrblandskog	ca 8,4 ha
lövblandad barrskog	ca 10,0 ha
triviallövskog	ca 2,5 ha
triviallövskog med ädellövinslag	ca 0,8 ha
ungskog	ca 0,2 ha
öppen mark	ca 0,2 ha
skogsimpediment	ca 1,5 ha
- Sjö	ca 214,7 ha

TOTALT

254,8 ha

Natura 2000-naturtyper

- Oligo-mesotrofa sjöar (3130)
- **Västlig taiga (9010)

Natura 2000-arter

- Fiskgjuse A094
- Gråtrut A184
- Havsörn A075
- Spillkråka A236
- Storlom A002

ÅGP-arter

- Havsörn

Prioriterade bevarandevärden

- Naturtyper	- Naturskogsartad barrskog
	- Lövsuccessioner
	- Näringsfattiga sjöar
- Strukturer (landskapselement)	- Död ved, gamla träd
- Växt- och djursamhällen	- Kärlväxter, fågelliv
- Friluftsliv	- Naturupplevelser, båtrekreation, bad

* Arealer enligt KNAS (Kontinuerlig naturtypskartering av skyddad natur)

**Prioriterad naturtyp – bevarandet bedöms ha hög prioritet inom EU

Datum

Dnr

2014-03-24

511-5597-2013

Naturgeografiska förhållanden

Reservatet ligger i Hornafjärden, en viktig del av klarvattensjön Båven. Fjärden är en geografisk mötesplats för flera vikar och sund - i söder Tyviken, i sydost Penningbyviken, norrut finns Inbåven och västerut ligger sundet mellan Hyltingeö och Edebylandet. Sprickdalskaraktären i denna del av sjön är påtaglig och en tydlig förkastningsbrant ger Hånö från söder sin bekanta profil. Genom området leder också Badelundaåsen och ryggar av isälvsmaterial bygger delvis upp öarna Majholmen, Grisselön och Hånö. Topografin i området är omväxlande, och flacka öar blandas med mer kuperade. Hällmarksskogar finns främst på södra Hånö och delar av Torsön.

Berggrunden är i regel kalkfattig och består av gnejs, men på Torsön finns inslag av grönsten, vilket ger en i förhållande till andra öar delvis särpräglad flora. Berggrunden täcks till stora delar av morän, men isälvsavlagringar finns på Grisselön, längs västsidan av Hånö samt på Majholmen. Mot stränderna uppträder sedimentjordar, i lövsumpskogar och på gamla strandbeten även kärrtorv. På öar med lövskog har mullbildning skett och här är vegetationen ofta frodig. På Torsön finns sådana mullprofiler i sluttningar och dalgångar, men även i bergsskrevor där örtvegetationen är förvånande rik. På de rena barrskogsöarna dominerar råhumusjordar, men där skogsbete och tidigare en förmodligen högre andel lövträd förekommit är marken mindre sur och här har urlakningen skett relativt långsamt. Mest urlakade är de starkt vattengenomsläppliga isälvsjordarna, där näringsämnen snabbt sköljs bort. Här växer i regel tallskog, smalbladiga gräs, lingonris, ljung och renlavar.

Historisk och nuvarande markanvändning

Sjön Båven har varit en viktig plats för fisket i det gamla bondelandskapet, men har också utgjort en viktig transportled för båttrafik, vintertid också för transporter av ved, timmer och andra varor. Det finns många större gårdar kring sjön och flera samhällen. Historiskt sett har sjön haft stor betydelse för kommunikationen mellan de boende kring sjön. Det har under lång tid funnits fiskare i Båven och man har fångat ål, lake, gädda, abborre, gös och flodkräftor. Fisket kom i huvudsak att bedrivas av godsens anställda fiskare och fiskedrängar för godsens behov och för avsalu. Den naturliga kraftstammen dog ut under 1960-talet och ersattes därefter av inplanterade signalkräftor.

Det är ont om historiska kartor som visar markanvändningen på öarna. Den äldsta kartan är från 1677 och är en storskalig karta, vilken i stort sett bara visar att öarna finns. En skifteskarta från 1771 visar att det bedrevs slätterbruk på Majholmen och Torsön och 1779 finns en karta över Åboös marker i Ripsa, där Torsön skyntar. I protokollet beskrivs Djupviks holme (Djupviksholmen) under rubriken "Hag- och Skogsmark". Nästa karta är en ägomätning från 1817 över Ullaberg böle eller Bölenäs. Här beskrivs Hånö med den tidens språkdräkt som "Hånö i sjön Båfven hvar och detta Torp beläget, begagnas nu som betesmark till Klubben, är mycket bergig som land en Björk- och någon Granskog beväxt". På Laga skifteskartan från 1843 pekas ön ut som betesmark. Av Häradskartan från början av 1900-talet framgår att Hånö, Torsön och Majholmen är relativt tätt bevuxna med barrträd. Om de betades eller användes som skogsmark är oklart. De äldre ekonomiska kartorna från 1950-talet visar tydligt att dessa öar vuxit igen med skog sedan dess.

Datum

Dnr

2014-03-24

511-5597-2013

Öarna i Hornafjärden har historiskt fungerat som utmarker. Betesdjur kördes ut under våren och hämtades hem på hösten. Öarna hade den fördelen att de inte behövde hägnas samtidigt som djuren hade riklig tillgång till vatten även under torra somrar. Betet har delvis varit extensivt, men genom att det sannolikt haft lång kontinuitet har betespräglade vegetationstyper uppkommit, på öppna ytor eller i glest trädbevuxna hagar. Viss slåtter har sannolikt skett i kärr och på stränder, men troligtvis i relativt liten omfattning. Hamlade lindar och askar på Askedalsholmen visar att lövtäkt bedrivits på ön.

Betesdriften upphörde gradvis under 1900-talets förra hälft. Därefter har markerna vuxit igen. De äldsta träden har fallit och utgör idag en generation av grov, död ved, de yngre träden har vuxit upp och utgör nu en äldre skog. De tidigare öppna eller glest trädbevuxna ytorna har vuxit igen med lövsly, ung gran eller som på Torsön, Majholmen m.fl. öar med ett tätt buskskikt av framför allt skogstry och måbär.

Skogsbruk i egentlig mening har inte ägt rum på öarna efter betesperioden. På Grisselön är skogen emellertid ung och troligen har någon avverkning skett där under 1900-talet. På några av öarna finns enstaka stubbar som tyder på att ved kan ha tagits under senare tid. Större delen av den yngre skogen är självföryngrad i gamla betesluckor.

Biologiska bevarandevärden

Reservatets största värde är den orörda skogen på så gott som alla öar, uppkommen genom naturlig succession efter tidigare beteshävd. Ett stänk av grönsten i berggrunden på Torsön har berikat floran på denna ö, men även beteshävd och den klimatiskt gynnsamma miljö som den växlande topografin bidrar till ökar naturvärdena. På Torsön växer ett artrikt träd- och buskskikt, där skogstry i vissa delar bildar närmast ogenomträngliga snår. I landområdena kan man hitta gulsippa, tandrot, lungört, underviol och trolldruva - alla goda indikatorer på mullrika, föga urlakade marker med lövträd eller lövträdshistorik. I bergspartierna har mullbildning på grund av lövfall även skett i skrevor och väldränerade klippssänkor och det är här vi har de mer speciella växterna för ön. Den hotade arten rutlåsbräken hör hemma i denna miljö och växten fanns här på 1980-talet, men har inte eftersökts sedan dess. Mycket tyder på att den fortfarande finns kvar. I dessa klippskrevor växer också lundbräsma, bergsbräsma och glansnäva, den senare rikligt. Även på den flackare Majholmen är floran rik med bland annat gulsippa och lungört. På Loviseskär och Askedalsholmen växer lövskog i stor omfattning och även här finns en rik flora. Detsamma gäller barrskogsön Djupviksholmen, där det finns lundväxter som tandrot, trolldruva och glansnäva. Grisselön är en åsholme med förekomst av bland annat backvial.

Genom att äldre träd dött och självgallring av yngre stammar skett i igenväxningsdynamiken har genom åren stora mängder död ved av olika arter, grovlekar och ålder skapats. På Hånö, särskilt i den östra delen, växer gammal grov granskog med de äldsta träden mellan 150 och 200 år. Här förekommer stora mängder grov död ved och en riklig granföryngring i stormluckorna. I större gläntor föryngrar sig även asp, björk och sälg. Marken är näringsrik och vegetationen med mycket gräs och örter är troligen en följd av det tidigare skogsbetet som gynnade en sådan vegetationstyp. På lågor i granskogen finns bland annat ullticka. På grusåsen i väster växer gammal tallskog där de äldsta träden är över 250 år. Dessa har en grovrutig bark och är ofta knotiga eller vridna. I flera av dem finns hackspethål och förekomster av tallticka.

Datum

Dnr

2014-03-24

511-5597-2013

På Djupviksholmen växer gränsticka på ett par granlågor. Vedsvampfloran på öarna är dock otillräckligt undersökt och en förnyad inventering skulle sannolikt visa på ytterligare värden, inte minst på öar med lövskog.

Fågellivet i området är intressant och ingår tillsammans med Båvenreservaten i Natura 2000 även med hänsyn till fågeldirektivet. Av arter i direktivets bilaga I finns spillkråka, storlom, havsörn, gråtrut och fiskgjuse i området. Öarna har även i övrigt potential för ett artrikt fågelliv på grund av många hålträd, täta skyddande buskage samt en stor biotopvariation.

Slutligen är sjön Båven ett av länets bästa exempel på en i huvudsak näringsfattig sjö med stort siktdjup. Vattnet i Hornafjärden är förhållandevis klart och inte så påverkat av näringsläckage. Dessutom är vattnet djupare än i vikarna och genom vind- och vågexponering mer syresatt. Stränderna utmed flera av öarna innehar typiska växtsamhällen av notblomster och andra kortskottsväxter. Fjärden är ett viktigt referensområde för studier av förändringar av Båvens vattenkvalitet.

Tabell 1. Rödlistade arter, signalarter, Natura 2000-arter samt ÅGP-arter som registrerats i objektet. Notera att tabellen bygger på inventeringarna som finns i källförteckningen. Rödlistekategori följer Gärdenfors, U. (ed.) 2010. *Rödlistade arter i Sverige 2010*. ArtDatabanken, SLU. NT = nära hotad, VU = sårbar. S = signalart enligt Skogsstyrelsen. Å = ÅGP-art. Natura = Natura 2000-art.

Svenskt namn	Latinskt namn	Rödlistad/ Signalart/ÅGP- art/Natura-art	Notering
Fåglar			
Fiskgjuse	<i>Pandion haliaetus</i>	Natura	
Gråtrut	<i>Larus argentatus</i>	NT/Natura	
Göktyta	<i>Jynx torquilla</i>	NT	
Havsörn	<i>Haliaeetus albicilla</i>	NT/Natura/Å	
Nötkråka	<i>Nucifraga caryocatactes</i>	NT	
Spillkråka	<i>Dryocopus martius</i>	Natura	
Storlom	<i>Gavia arctica</i>	Natura	
Kärlväxter			
Alm	<i>Ulmus glabra</i>	VU	Endast på Torsön
Ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	VU	På alla öar
Backvial	<i>Lathyrus sylvestris</i>		Grisselön
Bergsbräsma	<i>Cardamine hirsuta</i>		Torsön
Blåsippa	<i>Hepatica nobilis</i>	S	På de flesta öar
Glansnäva	<i>Geranium lucidum</i>		Torsön, Djupviksh.
Grönpyrola	<i>Pyrola chlorantha</i>	S	På tre öar
Gulsippa	<i>Anemone ranunculoides</i>	S	Torsön
Lind	<i>Tilia cordata</i>	S	På flera mindre öar
Lundbräsma	<i>Cardamine impatiens</i>	S	Torsön
Lungört	<i>Pulmonaria obscura</i>	S	Torsön, Majholmen
Missne	<i>Calla palustris</i>	S	Torsön
Ormbär	<i>Paris quadrifolia</i>	S	På flera öar
Rankstarr	<i>Carex elongata</i>	S	Majholmen
Rutlåsbräken	<i>Botrychium matricariifolium</i>	VU	Torsön 1980-talet
Skogsstjärnblomma	<i>Stellaria longifolia</i>		Torsön, Djupviksh.
Strandpryl	<i>Plantago uniflora</i>		Hånö
Svarta vinbär	<i>Ribes nigrum</i>		Askedalsholmen
Tandrot	<i>Cardamine bulbifera</i>	S	Torsön, Askedalsh, Djupviksh.
Trolldruva	<i>Actaea spicata</i>	S	Torsön allmän

Datum 2014-03-24 Dnr 511-5597-2013

Underviol	<i>Viola mirabilis</i>	S	Torsön
Vårärt	<i>Lathyrus vernus</i>	S	Torsön
Lavar			
Gammelgranlav	<i>Lecanactis abietina</i>		Hånö
Kornig nållav	<i>Chaenotheca chlorella</i>	S	Torsön
Mossor			
Guldlockmossa	<i>Homalothecium sericeum</i>	S	Torsön
Hasselmossa	<i>Eurhynchium angustirete</i>		Hånö, Torsön
Kalkkrusmossa	<i>Tortella tortuosa</i>		Torsön
Liten äppelmossa	<i>Bartramia ityphylla</i>		Torsön
Långfliksmossa	<i>Nowellia curvifolia</i>	S	Hånö
Mörk husmossa	<i>Hylocomiastrum umbratum</i>	S	Torsön
Pösmossa	<i>Pseudoscleropodium purum</i>		Torsön, Djupviksh.
Stenporella	<i>Porella cordaeana</i>	S	Torsön
Stubbspretmossa	<i>Herzogiella seligeri</i>	S	Hånö
Svampar			
Blodticka	<i>Meruliopsis taxicola</i>	S	Djupviksholmen
Grovticka	<i>Phaeolus schweinitzii</i>	S	Hånö
Gränsticka	<i>Phellinus nigrolimitatus</i>	NT/S	Djupviksholmen
Tallticka	<i>Phellinus pini</i>	NT/S	Hånö, Grisselön
Ullticka	<i>Phellinus ferrugineofuscus</i>	NT/S	Hånö

Geovetenskapliga/hydrologiska värden

Området rymmer tydliga förkastningslinjer och markanta åsryggar och utgör därmed ett dramatiskt landskapsavsnitt, som tydligt visar på skeenden i vår geologiska historia. Den mäktiga lodbranten på södra delen av Hånö är ett typiskt förkastningsberg och på flera andra öar, t.ex. Torsön, är terrängen starkt kuperad. En markerad åsbildning, vilken är en del av Badelundaåsen, bildar isälvsavlagringar på Majholmen, Grisselön och västra Hånö. Dessa avlagringar har stor betydelse för vattenkvalitén i Båven, då nederbördsvattnet renas genom åsmaterialet innan det rinner ut i sjön.

Båven är den största av länets sjöar med strandlinje helt inom länet. Den är till största delen en näringsfattig klarvattensjö med hög vattenkvalitet, även om flera vikar har högre näringshalter. Medeldjupet i sjön är cirka 20 meter. Vattnet har en lång uppehållstid, omkring 4,5 år, vilket gör sjön extra känslig för förändringar. Det finns tydliga tendenser till att vattenkvalitén i sjön försämrats, särskilt i vikarna och vid utflödet, och sjön har i statusklassningen enligt Vattendirektivet, som fastställdes 2009, fått bedömningen ”måttlig status”.

Värden för friluftsliv och forskning

Reservatet används idag främst av dem som utövar friluftsliv. Det gäller i huvudsak öar med välbesökta badplatser som Majholmen, Hånö och Torsön, medan det inne på öarna knappast sker några besök. Öarna är genom sitt ofta täta buskskikt, myggrikedom, branta topografi och mängd av död ved inte så attraktiva för besökare. Särskilt viktigt för friluftslivet är själva vattenområdet, för motorbåtar, kanoter och vindsurfing, vintertid istället för skridskoåkning. Hornafjärden är mötesplats för trafik från flera av Båvens vikar, till exempel Inbåven i norr, där många båtar och kanoter via den slingrande Natån kommer direkt ut i reservatet. En viss kanalisering av friluftslivet sker genom att några öar och vattnen runt omkring är fågelskyddade under perioden 1 april – 31 juli. Detta gäller nordöstra Hånö, Håradsholmen,

Datum

Dnr

2014-03-24

511-5597-2013

Loviseskär och Persbyx. Båven är riksintresse för såväl naturvård som det rörliga friluftslivet och i reservatet möts de båda intressena.

Naturhistoriska riksmuseet använder Båven som referensområde för sin fiskgjuseforskning. Fiskgjusens häckning följs upp vart femte år och det finns långa mätserier som är värdefulla för att förstå artens ekologi. Antal häckande par och antal kläckta ungar följs upp av Länsstyrelsen. I detta arbete är även Naturskyddsföreningen, Föreningen Sörmlands Ornitologer samt de av Länsstyrelsen anlitade tillsynsmännen för Båven engagerade.

Området har på grund av sin svårtillgänglighet inte varit föremål för botanisk eller entomologisk forskning. Det finns dock en viss potential i att studera vegetationsutvecklingen på de större öarna, eftersom de tidigare varit betesmarker och nu långsamt övergår i mer eller mindre tydliga naturskogsfaser. Häckfågelfaunan knuten till dessa successioner kan också vara intressant att studera, liksom andra frågeställningar kring områdets fågelarter. Genom att området har ett förhållandevis klart vatten är det lämpligt som referensområde vid jämförande undersökningar av sjöns vattenkvalitet. Båven är även ett viktigt område för malens överlevnad och för forskning kring att säkerställa dess överlevnad.

Slitage och störningskänslighet

Området påverkas under sommarhalvåret av viss störning från friluftslivet. Dels gäller det buller från motorbåtar och vattenskotrar, dels båttrafiken i sig, vilket kan innebära störning av vissa fågelarters häckning. Då några öar är försedda med tillträdesförbud har risken för störning av särskilt känsliga fåglar minimerats. På öar med strandpartier där det finns badmöjligheter samt på klippor med känslig lavflora och goda förankringsmöjligheter för båtar är slitaget något större. Inne på öarna är det orört, bitvis ganska svårframkomligt och fritt från skador på mark och vegetation.

PLAN FÖR OMRÅDETS SKÖTSEL

Övergripande mål

Det övergripande målet för naturreservatets skötsel är att skogarna i princip skall få förbli orörda. Vid behov ska gran gallras bort på Torsön, Loviseskär och Askedalsholmen för att gynna en ekologi byggd på intern lövdynamik. Frihuggning av tallar kan utföras för att öka mängden lämpliga boträd för fågellivet. Naturvårdsbränning kan genomföras i ett mindre område av västra Hånö. En viss skötsel kan tillåtas vid badplatser och andra anläggningsplatser om detta inte påverkar naturvärdena negativt.

Naturreservatet är indelat i skötselområden som utgår från de bevarandemål och de skötselåtgärder som ska utföras för respektive område.

För karta över skötselområden och friluftsliv, se bilaga 2.1.

Datum

Dnr

2014-03-24

511-5597-2013

Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Generella riktlinjer och åtgärder

Åtgärdsprogram för havsörn berör området. Åtgärder för arter och naturtyper som omfattas av åtgärdsprogram, fastställda av Naturvårdsverket, ska utföras i enlighet med programmet då det berör området, i den utsträckning det är förenligt med skötselplanen.

Åtgärder för att bevara och utveckla de ornitologiska värdena kan förekomma. Exempelvis kan det bli aktuellt att bygga konstgjorda bon för fiskgjuse.

Skötselområde 1a och b: Barrskog (ca 13 + 3 ha)

Beskrivning

Hånö är den största ön i Hornafjärdens naturreservat. Större delen av ön är bevuxen med grov och olikåldrig barrskog, varav det mesta är klassat som nyckelbiotop. Död ved förekommer över hela ön, som har en tydlig naturskogsprägel. Floran är relativt artrik och inte mindre än 12 arter ormbunkar växer här. Bland kärlväxter i övrigt kan man hitta hässlebrodd, skogsvicker och blåsippan. I nordöstra delen finns ett fågelskyddsområde med beträdnadsförbud 1 april – 31 juli.

1a: Skötselområdet består av större delen av Hånö. I öster växer en mäktig granskog, där åldern på de äldsta granarna är 100-150 år. Här finns talrika grova lågor av främst gran med vedsvampar som ullticka och trådticka. Inslag av tallar finns i området.

1b: Skötselområdet består av Hånös yttersta västra del. Tallskog dominerar på bergskränet i söder och längs åsryggen, där tallar av 200-250 års ålder förekommer. Tallarna har storrutig bark och det växer taltickor på flera stammar.

Bevarandemål

På ön växer barrskog med rik tillgång på död ved, såväl stående döda träd som grova lågor. Flora, fauna och svampflora är rikt utvecklad och knuten till gamla träd och död ved.

Skötselåtgärder

1a: Frihuggning av äldre och yngre tallar kan utföras för att öka mängden lämpliga boträd för exempelvis fiskgjuse och havsörn.

1b: Området kan naturvårdsbrännas. Hur bränningen i detalj genomförs kommer att beskrivas i en separat plan som utarbetas inför bränningen. Äldre granar, refugiemiljöer och lövträd med naturvärden, exempelvis bohål, skyddas i möjligaste mån vid brand. Om naturvårdsbränning inte går att genomföra kan frihuggning av äldre och yngre tallar utföras.

Skötselområde 2: Lövblandskog med begränsad skötsel (ca 15 ha)

Beskrivning

I skötselområdet ingår öarna Torsön, Loviseskär och Askedalsholmen.

Öarna i området präglas av tidigare markanvändning, sannolikt mestadels betesdrift som skett under 1900-talet. Öarnas användning som betesmarker har sedan länge upphört och tidigare

Datum

Dnr

2014-03-24

511-5597-2013

öppna eller glest trädbevuxna marker har därefter spontant vuxit igen med buskar och blandskog med stort lövinslag. Lövsuccessioner är intressanta då många arter är knutna till slutna ekosystem och gynnas av tillgången på död ved av många trädslag, dimensioner och nedbrytningsstadier.

Torsön är en bergig ö med klippiga stränder och en flackare inre del där fuktsänkor med lövskog förekommer. I östra delen finns en del alkärr. Större delen av Torsön präglas av en torrare vegetationstyp med klippor, blockmarker och dalgångar. Ett yppigt buskskikt av framför allt skogstry och måbär bildar undervegetation till en lövdominerad skog där asp och björk utgör huvuddelen av trädbeståndet. Efter att ha betats under lång tid har ön vuxit igen och befinner sig nu i en lundartad fas med flerskiktad lövskog, förtätade buskpartier och lövgödslade klippällar. Floran är rik på örter och gräs och bland mer ovanliga arter kan framhållas gulsippa, vårärt, lungört, tandrot, underviol, trolldruva, lund- och bergsbräsma och glansnäva. På 1980-talet påträffades även rutlåsbräken på ön.

Loviseskär är en flack holme med tät lövskog. Ön är tillsammans med det närliggande skäret Persbyx fågelskyddad och får ej beträdas mellan 1 april – 31 juli.

Askedalsholmen är en ö med mycket lövskog. Björken är mest framträdande, men det finns också ett bestånd av gamla aspar. I västra delen växer en hel del tall. Öns vegetation har sitt ursprung i ett gammalt kulturlandskap med hamlade lindar och askar, men har nu vuxit igen totalt. Idag består den av successionsskogar med ett bitvis tätt buskskikt av try, måbär, lövsly och gamla enar. På ön finns rikligt med liljekonvalj, blåbär, bergrör och getrams, men också mer krävande arter som grönpyrola, tandrot, hässlebrodd och svarta vinbär.

Bevarandemål

Öarna är bevuxna med löv- och blandskog med inslag av högst 5 % gran. Vegetationen är flerskiktad med gamla lövträd, lövsuccessioner och ett väl utvecklat buskskikt. Död ved, såväl stående döda träd som grova lågor, förekommer rikligt. Arter av svampar, djur och växter, däribland vårblommande lundväxter, knutna till lövskog är väl företrädda.

Skötselåtgärder

Inväxningen av gran följs upp regelbundet och där unga granar påtagligt riskerar att konkurrera ut lövträden skall dessa ringbarkas eller tas bort. Avverkade granar kan ligga kvar och bidra till den döda veden.

Eftersökning av rutlåsbräken.

Skötselområde 3: Barrskog med begränsad skötsel (ca 9 ha)

Beskrivning

I skötselområdet ingår öarna Majholmen, Djupviksholmen, Grisselön och Häradsholmen.

Majholmen är klädd med löv- och blandskog där asp och björk är tongivande trädslag. I trädskiktet ingår även en hel del gran och tall, enstaka sälk och rönn, samt i det bitvis täta buskskiktet skogstry, måbär och hassel. En del öppnare ytor finns på ön, vilket vittnar om ett tidigare brukat landskap. Vårfloran är framträdande och bland stora mattor av vitsippor finns

Datum

Dnr

2014-03-24

511-5597-2013

inslag av gulsippa, lungört, skogsvicker, blåsippa och ormbär. Majholmen skiljer sig från grannön Torsön genom sin flackare topografi. I de inre partierna, där dräneringen är svag, finns sankare partier med alskog och kärrvegetation. En mindre del av Majholmen är uppbyggd av isälvsmaterial och där växer talldominerad naturskog. Ett mindre grustag finns längs åsen. Där åsen tangerar stranden ligger en väl använd badplats. Den norra udden av Majholmen hör till fastigheten Kleva 1:27 och ingår inte i reservatet.

På Djupviksholmen dominerar äldre granskog, i väster istället tallskog med inslag av björk. Ön är tidigare betad, vilket bland annat visar sig i den örtrika floran med inslag av gullviva, tandrot, trolldruva och glansnäva. På ön finns stora mängder död ved och på granlågor kan man bland annat hitta gränsticka.

Grisselön är en åsholme med ung, likåldrig tallskog på isälvsgrus. I norra delen finns en del senvuxna träd och spritt över ön finns enstaka grova tallar. Ön har varit föremål för avverkningar under 1900-talet och en del äldre tallstubbar kan skönjas. Marken är delvis grovblockig och vegetationen mager och bevuxen med smalbladiga gräs. I solexponerade lägen växer arter som backvial, skogsvicker och grönpyrola.

Häradsholmen är en liten gränsholme, där tre kommuner, fyra församlingar och fem markägare möts. Större delen av holmen ingår i reservatet, endast en kil i väster ligger utanför. Ön består av hållmark med låg och gles tallskog. Ön med närliggande vattenområde är fågelskyddad och får ej beträdas mellan 1 april – 31 juli.

Bevarandemål

På öarna växer barr- eller blandskog med rik tillgång på död ved, såväl stående döda träd som grova lågor. Flora, fauna och svampflora är rikt utvecklad och knuten till gamla träd och död ved. Många tallar har kronor lämpade som boträd för rovfåglar.

Skötselåtgärder

Frihuggning av äldre och yngre tallar kan utföras för att öka mängden lämpliga boträd för exempelvis fiskgjuse och havsörn.

Skötselområde 4: Sjön Båven med stränder (ca 214 ha)

Beskrivning

Båven är till största delen en näringsfattig klarvattensjö med god vattenkvalitet, även om flera vikar har högre näringshalter. Siktdjupet är stort, färgstyrkan och grumligheten låg, medan pH-värdet ligger på ca 6,5-7,8. Den höga vattenkvalitén gör att Båven är viktig för vattenförsörjningen i området. Vattnet har en förhållandevis lång uppehållstid (ca 4,5 år), vilket gör sjön extra känslig för förändringar. Sjön har under senare tid drabbats av ökad näringsbelastning. I statusklassningen enligt Vattendirektivet, som fastställdes 2009, har sjön bedömts ha ”måttlig status”. Effekten av störningar i sjöns biologiska och kemiska balans kan bli långvariga och få allvarliga konsekvenser.

I Båven finns ett artrikt fiskbestånd och goda förutsättningar för ett rikt fågelliv. Det klara vattnet i Båven ger nödvändig sikt vid fiskgjusens och storlommens sökande efter föda. I sjön

Datum

Dnr

2014-03-24

511-5597-2013

finns numera en stor förekomst av signalkräfta. Vid naturreservatets stränder finns glesa samlingar av vass, säv och bunkestarr. Strandzonerna är typiska för Båven med artfattiga växt- och djursamhällen som en följd av att bottnarna är oligotrofa och fattiga på lersediment. En inventering genomfördes 2008 med fokus på arter inom ”Åtgärdsprogram för hotade arter”. Metodiken var enligt Ecke 2008, men då antalet transekter var för lågt kan ingen statusbedömning göras. Undervattensväxterna förekom både rikligt och djupt på flera ställen. På grövre substrat förekom en flora av rosettbildande växter som notblomster, strandpryl, strandranunkel och braxengräs. Dessa arter är för sin fotosyntes beroende av att ljus kommer ned till botten.

Bevarandemål

Vattnet i sjön är klart och näringsfattigt med ett stort siktdjup. Sjön har starka populationer av fiskgjuse och storlom och en artrik fiskfauna. Växter med bottenlevande bladrosetter är väl företrädda.

Skötselåtgärder

Ytterligare inventering av vattenväxter. Ett helhetsgrepp behöver tas för hela Båven i linje med intentionerna och målsättningarna i bevarandeplanen för Natura 2000-området, vilket bland annat innebär minskad näringsbelastning.

Friluftsliv

Beskrivning

Reservatet är av stort intresse för friluftslivet, särskilt själva vattenområdet. Av öarna är badplatserna på Hånö, Majholmen och Torsön mest attraktiva för besökare.

Bevarandemål

Hornafjärdens naturreservat ska vara ett attraktivt område för friluftslivet. Friluftslivet kanaliseras så att störningar av naturvärdena minimeras. Områdets friluftsanläggningar ska vara i gott skick.

Skötselåtgärder

Informationsskyltar sätts upp på Hånö, Torsön, Majholmen och Djupviksholmen. Anläggning och underhåll av stig, grillplats och torrdass på Majholmen. Viss skötsel kan vid behov tillåtas vid badplatser och andra anläggningsplatser om detta inte påverkar naturvärdena negativt. För preliminära placeringar av anordningar, se karta bilaga 2.1.

Jakt och fiske

Jakt och fiske regleras inte i reservatsbeslutet.

Uppföljning

Uppföljning av skötselåtgärder

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av genomförda skötselåtgärder sker i slutet på varje år, de år då åtgärder genomförts. Uppföljningen ska sedan ligga till grund för eventuell omprövning av skötselplanen.

Datum

Dnr

2014-03-24

511-5597-2013

Uppföljning av bevarandemål

Ett tredje dokument ska tas fram i samband med uppföljningen av naturreservatet. Dokumentet är en uppföljningsplan med målindikatorer för de olika bevarandemålen. Uppföljningen av bevarandemål sker i enlighet med instruktioner från Naturvårdsverket.

Kostnader och finansiering

Skötselåtgärder bekostas av förvaltaren. Uppföljningen bekostas av Naturvårdsverkets anslag för skötsel av skyddad natur.

Sammanfattning och prioritering av skötselåtgärder

Skötselåtgärd	Tidpunkt	Plats	Prioritet
Informationsskyltar	2014-2015	Hånö, Majholmen, Djupviksholmen, Torsön	1
Röjning av gran	Vid behov	Skötselområde 2	1
Röjning och uppmärkning av stig	Senast 2016	Majholmen	2
Anläggning av torrpass	Senast 2016	Majholmen	2
Anläggning av grillplats	Senast 2016	Majholmen	2
Inventering av vattenväxter	Senast 2018	Hela reservatet	2
Frihuggning av tallar	Vid behov	Skötselområde 1 och 3	2
Bygga bon till fiskgjuse	Vid behov	Hela reservatet	3
Eftersökning av rutläsbräken	Senast 2018	Torsön	3
Naturvårdsbränning	Senast 2018	Hånö, skötselområde 1b	3
Uppföljning av skötselåtgärder	Efter åtgärd	Hela reservatet	1
Uppföljning av bevarandemål	Vart 6/12/24:e år	Hela reservatet	1

Källförteckning

Art databanken. *Artportalen* <<http://www.artportalen.se>>

Ecke, F. 2008. *Utvärdering av fälttest: Metoder för inventering av makrofyter inom den svenska miljöövervakningen. Appendix 1. Förslag för revidering av undersökningstyp*. Luleå tekniska universitet.

Gärdenfors, U. (ed.) 2010. *Rödlistade arter i Sverige 2010*. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Lantmäteriet. *Ekonomiska kartan över Sverige*.

Lantmäteriet. *Häradskarta*. Kartlagd åren 1898-99.

Lantmäteriet. 2013. *Fastighetsförteckning vid områdesskydd enligt MB*.

Länsstyrelsen i Södermanlands län. 1991. *Sörmlands natur, Naturvårdsplan*. Objekt nr. 80-41 (klass 1).

Länsstyrelsen i Södermanlands län, Skogsstyrelsen. 2006. *Strategi för formellt skydd av skog i Södermanlands län*. Rapport nr 2006:7.

Länsstyrelsen i Södermanlands län. 2007. *Bevarandeplan för Natura 2000-område Båven reservaten (SE0220145) Flens och Nyköpings kommuner, Södermanlands län*. Dnr: 511-10810-2004.

Naturvårdsverket. 2005. *Naturvårdsbränning – Vägledning för brand och bränning i skyddad skog*. Rapport 5438.

Naturvårdsverket. 2009. *Åtgärdsprogram för havsörn 2009-2013*. Rapport 5938.

Datum

Dnr

2014-03-24

511-5597-2013

Nordiska ministerrådet. 1977. *Naturgeografisk regionindelning av Norden*. NU-serien B 1977:34.
Rydberg, H. och Wanntorp, H-E. 2001. *Sörmlands flora*. Botaniska sällskapet i Stockholm.
Sveriges Geologiska undersökning. 1986. *Jordartskartan*. Digital utgåva.
Sveriges Geologiska undersökning. 1985. *Berggrundskartan*.

Bilaga

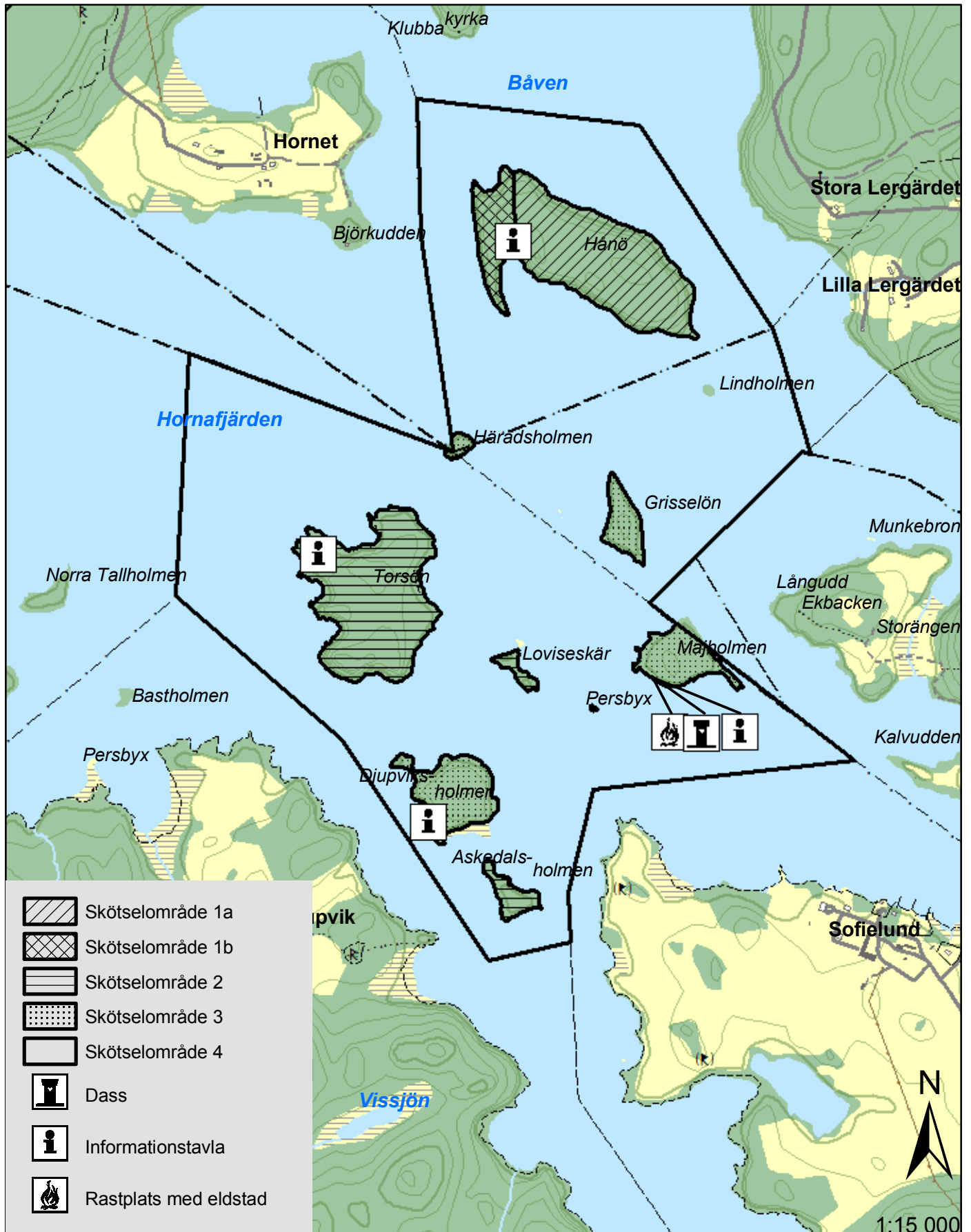
2.1. Skötselkarta

Skötselkarta

Bilaga 2.1

Tillhör Länsstyrelsens beslut
om Hornafjärdens naturreservat
Dnr 511-5597-2013, 2014-03-24

Fastighetsförteckning vid områdesskydd enligt MB

2013-11-11

Ärendenummer

D13676

Ärendenummer Lst

VIC Natur id nr1001012

Handläggare

Ann-Christin Arkedal

Ärende Hornafjärden naturreservat

Kommun: Nyköping, Gnesta

Län: Södermanland

Fastigheter inom området (fastigheter, sänjlotter, fiskelotter, byggnadå, allmänt vattenområde)

Beteckning på kartan	Ägare/innehavare, adress	Övrigt
Dagnäsön 1:1	Naturvårdsverket 106 48 STOCKHOLM	<p>Ursprungligen ett kronoskattetorp på ön Dagnäsön som ägomäts 1787 (fisket ansågs då ej av särdeles värde).</p> <p>I utredning om fisket i Båven 04-UTR-DU263 som görs 1978 i sjön Båven konstateras "enhetens vattenområde med fiske däri får anses tillhöra Dagnäsön enskilt"</p> <p>En fastighetsreglering görs 1984-01-13 och då får fastigheten vatten och mark ifrån Kleva 1:1.</p> <p>Fisket inom detta vattenområde utgör dock en fiskesamfällighet, Kleva fs:1.</p> <p>Dagnäsön 1:1 får del i denna samfällighet vid förrättning 1984-01-30. Fastigheten får 80 % av Kleva 1:4 andelar (som vid detta förrättnings-tillfället hade 9/200 andelar i Kleva fs:1)</p>

Fastigheter inom området (fastigheter, sämjelotter, fiskelotter, byggnadå, allmänt vattenområde)		
Beteckning på kartan	Ägare/innehavare, adress	Övrigt
Sofielund 2:10	Naturvårdsverket 106 48 STOCKHOLM	Utredning om fiske i Båven 04-UTR-DU263 ger Enskilt vatten och enskilt fiske Enligt akt vid fastighetsreglering av område 1 från Åboö 2:1 får Sofielund 2:10 (0480-96/63) <u>Vattenområde</u> "Fastigheten erhåller vattenområde runt ägofigur 1 efter bestämda och nytillkomna gränser samt enligt reglerna i 1 kap 5 § jordabalken" Se figur nedan karta ur akt 0480-96/63
<p>Nyttillkommen gräns: 3-4-5 och vidare norrut i gränsens förlängning fram till gräns enligt 1 kap 5 § jordabalken mellan Sofielund 2:10 och Åboö 2:1.</p>		

Fastigheter inom området (fastigheter, sänjelotter, fiskelotter, byggnadå, allmänt vattenområde)		
Beteckning på kartan	Ägare/innehavare, adress	Övrigt
Älghammar 1:2	Louis D'Otrante Linnégatan 104 Lgh 1102 115 23 STOCKHOLM	Utredning om fiske i Båven 04-UTR-DU263 ger Enskilt vatten och enskilt fiske

Marksamfälligheter inom området (samfälld mark, samfällt vatten, samfällt fiske, allmänningar)		
Beteckning på kartan	Ägare/innehavare, adress	Ändamål
Kleva FS:1		Samfällt fiske i sjön Båven
Dagnäsön 1:1	Naturvårdsverket 106 48 STOCKHOLM	
Kleva 1:4	Lars Florén Kleva Lilla Lergärdet 2 646 94 BJÖRNLUNDA	
Kleva 1:27	Liselott Tham c/o Jkab Ab Box 7370 103 91 STOCKHOLM	
Övriga delägare	Kleva skifteslag Delägande fastigheter är ej fullständigt redovisade i fastighetsregistret men har utretts av Bengt Ekman inför revidering av fågelskyddsområde i Båven under 2010, nvid 2001881 (D09999) Ur denna redovisning kommer följande fastigheter:	
Kleva 1:3	Björn Fornander Västra Trädgårdsgatan 27 Lgh 1201 611 32 NYKÖPING	Endast del i fiskesamfällighet Kleva fs:1
Kleva 1:5	Ulf David Fornander Kleva Björktorp 646 94 BJÖRNLUNDA	Endast del i fiskesamfällighet Kleva fs:1
Kleva 1:6	Conny Lagerbäck Kleva Gransjö 646 94 BJÖRNLUNDA	Endast del i fiskesamfällighet Kleva fs:1
Kleva 1:8	Åsa Eva Maria Boström Statarvägen 16 756 45 UPPSALA	Endast del i fiskesamfällighet Kleva fs:1

	Nina Olofsson Furuvägen 19 172 77 SUNDBYBERG	Endast del i fiskesamfällighet Kleva fs:1
	Pär Anders Olofsson Furuvägen 19 172 77 SUNDBYBERG	Endast del i fiskesamfällighet Kleva fs:1
Kleva 1:9	Åsa Eva Maria Boström Statarvägen 16 756 45 UPPSALA	Endast del i fiskesamfällighet Kleva fs:1
	Nina Olofsson Furuvägen 19 172 77 SUNDBYBERG	Endast del i fiskesamfällighet Kleva fs:1
	Pär Anders Olofsson Furuvägen 19 172 77 SUNDBYBERG	Endast del i fiskesamfällighet Kleva fs:1
Kleva 1:10	Elisabet Tiselius Rörstrandsgatan 18 Lgh 1403 113 40 STOCKHOLM	Endast del i fiskesamfällighet Kleva fs:1
	Carl Tiselius Rörstrandsgatan 18 Lgh 1403 113 40 STOCKHOLM	Endast del i fiskesamfällighet Kleva fs:1
Kleva 1:11	Ruth Ingrid Astrid Lidman De Geersgatan 10 Lgh 1701 115 29 STOCKHOLM	Endast del i fiskesamfällighet Kleva fs:1
Kleva 1:12	Birgitta Lexell Lilltorp Lillhaga 646 94 BJÖRNLUNDA	Endast del i fiskesamfällighet Kleva fs:1
	Mattias Vilhelm Lexell Lilltorp 646 94 BJÖRNLUNDA	Endast del i fiskesamfällighet Kleva fs:1
Kleva 1:14	Birgitta Lexell Lilltorp Lillhaga 646 94 BJÖRNLUNDA	Endast del i fiskesamfällighet Kleva fs:1
	Mattias Vilhelm Lexell Lilltorp 646 94 BJÖRNLUNDA	Endast del i fiskesamfällighet Kleva fs:1
Kleva 1:15	Bo Hultman Kleva Kvarns Gård 1 646 94 BJÖRNLUNDA	Endast del i fiskesamfällighet Kleva fs:1
	Ingrid Hultman Kleva Kvarns Gård 1 646 94 BJÖRNLUNDA	Endast del i fiskesamfällighet Kleva fs:1

Kleva 1:16		Endast del i fiskesamfällighet Kleva fs:1
Kleva 1:17	Malin Katrin Schreiber Kleva Peterslund 3 646 94 BJÖRNLUNDA	Endast del i fiskesamfällighet Kleva fs:1
	Martin Burkett Kleva Peterslund 3 646 94 BJÖRNLUNDA	Endast del i fiskesamfällighet Kleva fs:1
Kleva 1:18	Göran Bergström Brevduvegatan 3 Lgh 1102 169 72 SOLNA	Endast del i fiskesamfällighet Kleva fs:1
	Anders Seton Swedenborgsgatan 26 Lgh 1401 118 27 STOCKHOLM	Endast del i fiskesamfällighet Kleva fs:1
Kleva 1:21	Erik Ekman Bagaregatan 20 611 31 NYKÖPING	Endast del i fiskesamfällighet Kleva fs:1
Kleva 1:27	Liselott Tham c/o Jkab Ab Box 7370 103 91 STOCKHOLM	Endast del i fiskesamfällighet Kleva fs:1
Lilltorp 2:1	Birgitta Lexell Lilltorp Lillhaga 646 94 BJÖRNLUNDA	Endast del i fiskesamfällighet Kleva fs:1
	Mattias Vilhelm Lexell Lilltorp 646 94 BJÖRNLUNDA	Endast del i fiskesamfällighet Kleva fs:1

Anläggningsamfälligheter inom området (Gemensamhetsanläggningar enligt AL, anläggningar enligt LSV)

Beteckning på kartan	Ägare/innehavare, adress	Ändamål
Inga		

Rättigheter inom området (servitut, ledningsrätt, nyttjanderätt, vägrätt,, rättigheter mineral/ torv)

Beteckning på kartan	Ägare/innehavare, adress	Ändamål
Inga		

Viltvårdsområde/fiskevårdsområde	Företrädare, förening adress	Anm

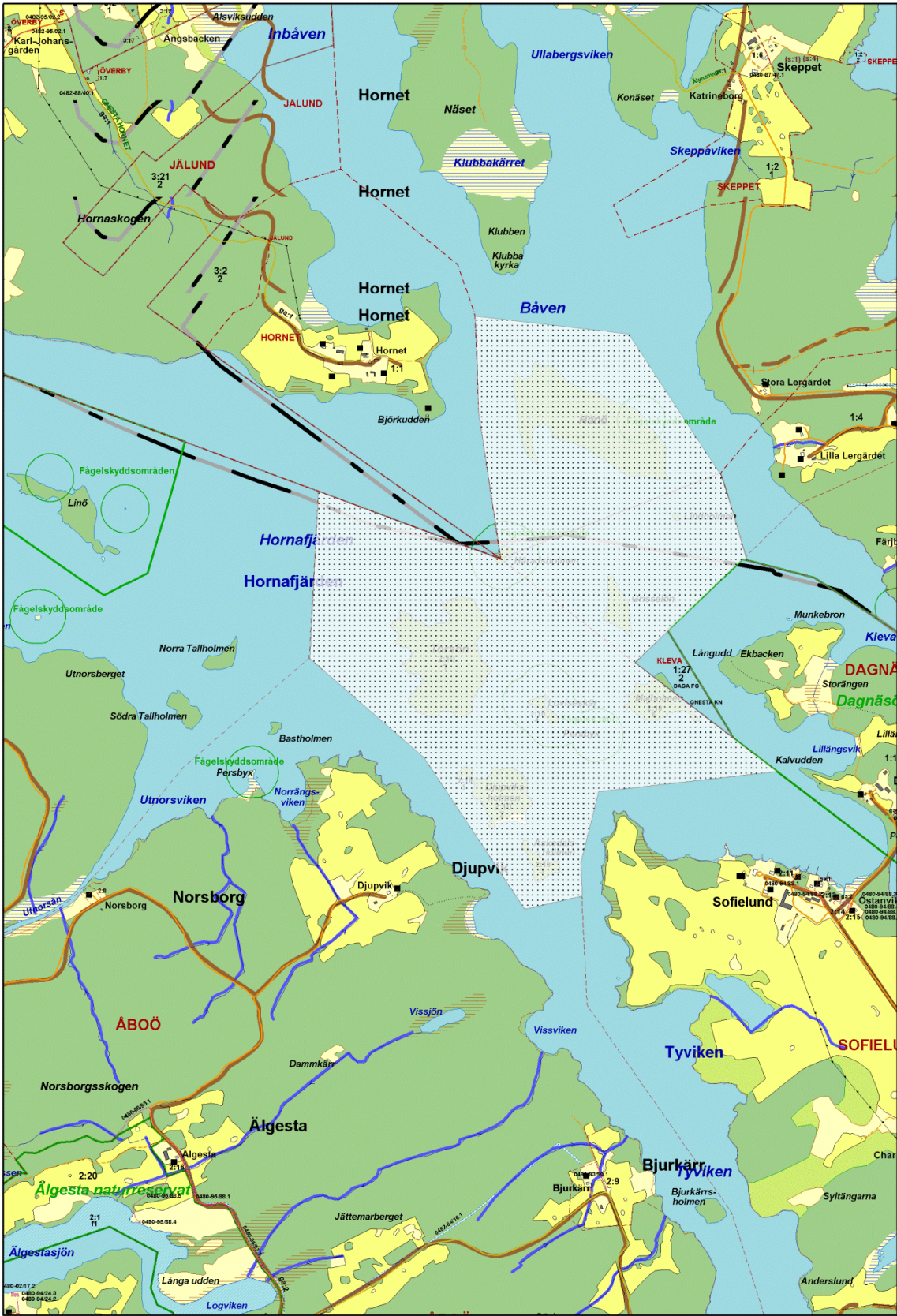
Inga, däremot en fiskesamfällighet se ovan		
Mineral- och torvrättigheter	Ägare/innehavare, adress	Anm
Inga		
Vägar utanför reservatet (av länsstyrelsen anvisade vägar för åtkomst av reservatet)	Ägare/innehavare adress	Anm
Gällande detaljplaner		
-		

Kommentarer

Uppllysning

Utredningen saknar servitut som eventuellt tillkommit genom vattendom eller liknande. Vidare saknas eventuellt avtalsrättigheter som inte är offentliggjorda genom inskrivning. Utredningen saknar rättskraft.

Karta över utrett område (se nästa sida referenssystem SWEREF 99 TM, skala 1:25000) Kartredovisningen har inte rättsverkan.

Fastighetsförteckningen upprättad av

Ann-Christin Arkedal